

Miljö- och byggnadsnämndens verksamhetsanalys 2026 och plan 2027–2028

Innehållsförteckning

1	Kommunens styrmodell	3
1.1	Årshjul	4
2	Uppdrag och Ansvar	5
3	Strategisk analys	6
4	Nämndens behov	15
4.1	Behov utifrån Enköpings kommuns trend- och omvärldsanalys	15
4.2	Behov utifrån lagar och myndighetskrav	15
4.3	Övriga behov	16
4.4	Totalt behov utöver ram	18
5	Ekonomi	19
5.1	Driftbudget	19
5.2	Förändringar i driftsbudget	20
5.3	Taxor och avgifter	21
6	Förändringar om ramen minskas	22
7	Investeringsplan 2026–2035	24
7.1	Analys av nämndens investeringsbehov	24
7.2	Skattefinansierad investeringsplan	24
7.3	Större investeringar efter 10-årsplanen	24

1 Kommunens styrmodell

All styrning i Enköpings kommun tar sin utgångspunkt i kommunens vision. Visionen är gemensam för hela kommunkoncernen och ska fungera som en ledstjärna för kommunens utveckling i helhet. Det är kommunfullmäktige som beslutar om kommunens vision. Medborgarfokus och ett hållbart förhållningssätt ska genomsyra allt vi gör.

Vart fjärde år beslutar kommunfullmäktige om en långsiktig plan för kommunkoncernen. Den långsiktiga planen utgör den politiska viljan och anger färdriktningen för kommunkoncernen de kommande fyra åren. Kommunfullmäktige beslutar även om andra styrdokument som avser hela kommunen/koncernen.

Varje nämnd, bolag och förbund ansvarar för att bedriva en effektiv verksamhet med god kvalitet med utgångspunkt i grunduppdraget, de ekonomiska förutsättningarna samt kommunfullmäktiges politiska målbild och mål, uppdrag/satsningar och övriga beslut.

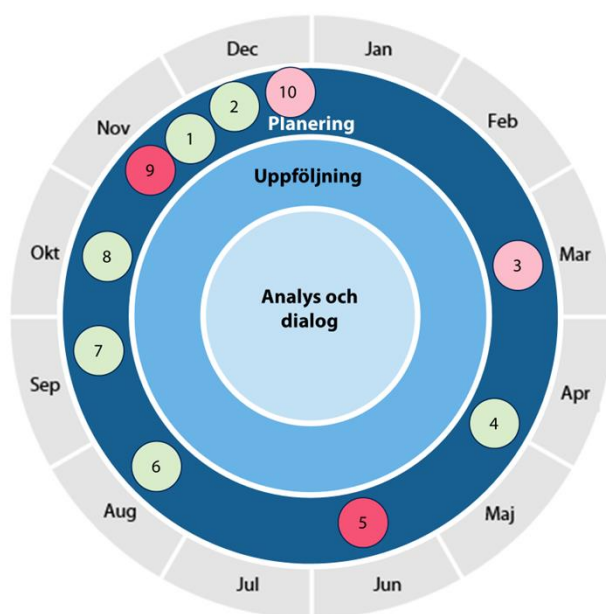
Förutom de politiska nivåerna i vår styrning har även förvaltningar, avdelningar och enheter ett ansvar för sitt eget grunduppdrag. Med god kvalitet som utgångspunkt och inom sina ekonomiska förutsättningar har de mandat att utveckla den egna verksamheten genom att definiera

utvecklingsmål för verksamheten och genomföra aktiviteter för att nå målen.

Systematisk planering, uppföljning och analys är en central och viktig del i styrmodellen. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal. Kommunkoncernens gemensamma uppföljning sker vid fyra tillfällen per år. Det gäller perioderna januari-mars, januari-augusti, januari-oktober och för helåret.

1.1 Årshjul

All verksamhet kräver god planering. Kommunens planeringsprocess handlar om att analysera förändringar i omvärlden och identifiera nämnders behov för att kunna genomföra sina uppdrag på ett rättssäkert och kvalitetssäkert sätt gentemot dem vi är till för. Behoven lyfts fram i nämndernas verksamhetsanalyser som beslutas av respektive nämnd under våren. Verksamhetsanalyserna utgör sedan beslutsunderlag till kommunens fördelning av ekonomiska resurser. Planeringsprocessen finns beskriven i årshjulet nedan.

1. Omvärldsdag/Kick-off 2026 års process (november)
2. Planeringsunderlag 2026 års process skickas ut (december)
3. **Verksamhetsanalys 2026 för respektive nämnd tas fram (januari-mars/april)**
4. Dialoger och budgetberedning (april-maj)
5. KS beslut om planeringsförutsättningar 2026 (juni)
6. Kvalitetssäkring (juni-augusti)
7. Dialoger och budgetberedning (september-oktober)
8. Kommunstyrelsen behandlar budgeten (oktober)
9. Kommunfullmäktiges budgetbeslut (november)

2 Uppdrag och Ansvar

Miljö- och byggnadsnämndens uppdrag är att fullgöra kommunens myndighetsutövning och rådgivning enligt miljöbalken, plan- och bygglagen, livsmedelslagstiftningen, tobakslagen, alkohollagen, lagen om handel med receptfria läkemedel, smittskyddslagen, strålskyddslagen, lagen om lägenhetsregister med mera.

Nämnden arbetar med miljö- och livsmedelstillsyn, serveringstillstånd, tillsyn av försäljning av tobak och försäljning av receptfria läkemedel, bygglovsprövning, byggnadstillsyn, namngivning, underhåll och förvaltning av geografiska data, kartframställning, utstakning av byggnader och fastigheter samt samordning av kommunens GIS-tjänster.

I uppdraget ligger också att tillhandahålla kart- mät- och GIS-tjänster, samt att förvalta, utveckla och samordna ett kommungemensamt geografiskt informationssystem (GIS). Nämnden arbetar med kartframställning, utstakning och lägeskontroll för plan- och bygglovsprocessen, mätuppdrag åt VA, förrättningsuppdrag åt Lantmäteriet, namngivning, adressättning, med mera. Geografiska data tillgängliggörs i en mängd olika former, via webbkartor och karttjänster, utifrån behov och för att skapa goda förutsättningar för kommunens fortsatta utveckling.

Nämnden ska upplevas vara en modern och effektiv myndighet som är rättssäker, likabehandlande och har ett bra bemötande. Vi ger bästa möjliga service inom ramen för nämndens uppdrag och resurser.

Nämnden är arbetsgivare och arbetsmiljöansvarig för miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Förvaltningen arbetar på uppdrag åt både miljö- och byggnadsnämnden och kommunstyrelsen (plan-, mark- och exploateringsärenden). Medarbetarna är vår viktigaste resurs och vi menar att en god arbetsmiljö och engagerade medarbetare är avgörande för verksamheternas effektivitet och utveckling samt kundnöjdhet. På förvaltningen arbetar knappt hundra medarbetare organiserade i fem avdelningar och fyra enheter.

"Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen skapar förutsättningar för hållbara samhällen och mark- och vattenområden idag och för kommande generationer. Vi arbetar för att tillgodose behovet av bostads- och verksamhetsområden där alla i samhället är inkluderade. Vi granskar och kontrollerar att verksamheter bedrivs i enlighet med lagstiftningen. Genom att samarbeta med övriga förvaltningar beaktas behov, lokalförsörjning och en fungerade investeringsprocess. Dialog och samverkan med medborgarna, näringslivet och civila samhället sker löpande. Vi skapar en hållbar arbetsmiljö där chefer och medarbetare kan utveckla sig själva och verksamheternas målgrupper."

3 Strategisk analys

Prioriterade trender att arbeta med utifrån SKR:s omvärldsanalys

Sveriges kommuner och regioner (SKR) pekar i sin rapport Vägval för framtiden - En spaning mot år 2035, ut tio trender som kan påverka kommuner och regioner. På kommunens omvärldsdag ombads nämnderna prioritera fyra av dessa i sina verksamhetsplaner och miljö- och byggnadsnämnden har valt följande:

1) Demografiska utvecklingen utmanar

Enköping står inför demografiska förändringar som vi delar med i princip alla svenska kommuner. I Enköping växer dock fortfarande befolkningen om än i långsammare takt än tidigare. En åldrande befolkning ställer stora krav på investeringar i särskilda boenden och anpassade lägenheter. Samtidigt innebär ett allt lägre barnafödande att ökningen av skatteunderlaget blir mindre än förväntat och att behovet av nya skolor och förskolor minskar. På sikt kommer dessutom ökade problem med kompetensförsörjningen i välfärdssektorn.

2) Omfattande resurser krävs för att hantera klimatiförändringen

Det är av avgörande vikt att öka kommunens förmåga att minska utsläppen av växthusgaser. Vi behöver ta steg för att minska behoven av fossila drivmedel. Det handlar om den parallella processen att ställa om fordonsflottan till fossilfrihet och att genom mobilitetsarbete öka andelen som använder sig av alternativa färdssätt såsom kollektivtrafik, cykel och gång.

Eftersom kommunen endast i begränsad utsträckning har rådighet över omställningen är det särskilt viktigt att stärka våra relationer till näringsliv, kommunmedborgare och markägare. Vi behöver gå från ett arbetssätt där vi uppfattas som kravställande till att arbeta dialogbaserat och rådgivande.

3) Demokratin utmanas och 4) "Tyckonomin" breder ut sig

Trenderna om demokrati och "tyckonomi" hänger till viss del ihop. Demokrati-trenden handlar om problemet med desinformation, ifrågasättande, hot och hat gentemot politiker och tjänstepersoner. Tyckonomi-trenden visar problemen med att vetenskaplig fakta och kunskap från forskare och experter ifrågasätts och individers egna erfarenheter, åsikter och känslor får ökat utrymme.

Nämndens arbete med att granska verksamheter och kontrollera att de uppfyller lagar och regler kan fungera som motkraft till trenderna. På så sätt bidrar nämnden till att upprätthålla förtroendet för samhällets institutioner, både att vi som myndighet gör vårt arbete och att dem vi granskar klarar lagkraven.

För att vara en motkraft till trenderna behöver nämnden tillräckliga resurser för tillsyn, kompetensutveckling, jourhållning av rutiner, samarbete med andra myndigheter och täta kundkontakter. Nämnden har idag en beredskap för att hantera säkerhetsrisker, hot och hat, men

det är viktigt att effektiviserings- och besparingskrav inte leder till brister i det systematiska säkerhetsarbetet.

Förvaltningsgemensam drift och utveckling

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen hanterar uppdrag från miljö- och byggnadsnämnden, kommunstyrelsen och kommunledningsförvaltningen.

Förvaltningen bildades 1 januari 2025 och behöver göra ett kvalitetsarbete kring organisation, struktur och kultur. Vi behöver undersöka vilka resurser som redan finns och vad som behöver kompletteras, vilket även inkluderar kommunledningsförvaltningen efter den genomförda centraliseringen. Behov finns i specifika delar, exempelvis:

- operativt chefsstöd i arbete med ekonomi, verksamhetskontroll, personal och kommunikation
- kvalitetsarbete utifrån kommunens styrdokument, tex systematiskt arbetsmiljö, säkerhetsarbete, beredskapsplanering och krisledning, energi- och klimatarbete, informationssäkerhet, dataskydd, arkiv med mera
- representanter i kommungemensamma utvecklingsprojekt
- resurser (utvecklare/procesledare) för förvaltningens egna utveckling av struktur, kultur, ärendeberedning, arbetsrutiner

Övrigt som behöver finansieras är:

- hyra av arkiv som inte inryms i nytt kommunhus (tidsbegränsat)
- hyra för nytt kommunhus och gemensamma fordon (inte klargjort)
- avskrivningar för de sista åren i nuvarande lokaler (klumpsumma)
- tjänsten biträdande förvaltningschef (ofinansierad efter omorganisationen)

Miljötillsyn

Miljöavdelningen ska bedriva tillsyn inom lagstiftningsområdena miljöbalken, livsmedel, alkohollagen, tobakslagen etc. Vi ska ha uppsikt över miljöfarliga verksamheter och minska riskerna för invånarna, vi ska också pröva anmälningar och ansökningar i rätt tid och hantera inkommande ärenden. En nedprioritering av miljöavdelningens tillsyn innebär ökade miljö- och hälsorisker för kommunens invånare.

Miljöavdelningen utmanas löpande med förändringar i lagstiftningen från de elva myndigheter som avdelningen berörs av, vilket kräver löpande kompetensutveckling och inläsning för att vi som tillsynsmyndighet ska agera korrekt. Det innebär i sin tur ändrade arbetsrutiner, uppdatering av hemsidor och informationsbehov till berörda aktörer. Då förändringarna i lagstiftningen sker snabbare idag än de någonsin gjort har nämnden tvingats bortprioritera sådant som vi som tillsynsmyndighet förväntats göra och som är skattefinansierat, för att klara budgeten.

Kommande utmaning är främst arbetet med förorenade områden. Ett regeringsuppdrag har resulterat i att länsstyrelsen i Uppsala provtar misstänkta förorenade områden och vid

konstaterade föroreningar lämnar de över arbetet till nämnden att hantera (ex Örsundsbro handelsträdgårdar). Utöver att hantera det vi får överlämnat till oss från länsstyrelsen i vår som tillsynsmyndighet förväntas vi också inventera och driva arbetet framåt på flera andra platser i kommunen med redan konstaterade föroreningar. Medel för två tjänster utlovades inför 2025 och personer som anställdes i slutet av 2024 är redan igång och arbetar. Eftersom medel inte gavs i årets rambudget behöver det hanteras i ombudgeten för 2025.

En annan utmaning nämnden har är att uppnå de nationella åtgärds mål och tillsynsstrategier som Naturvårdsverket tagit fram. I dessa synliggörs att nämnden ligger långt efter med inventering av små avlopp (de som inte är anslutna till kommunala VA, ca 7000 i kommunen) och andra områden såsom kemikalietillsyn. Nämnden är i behov av mer resurser (detta är delvis är taxefinansierat).

Bygglov och byggnadstillsyn

Nämnden har i viss mån anpassat sin bygglovs- och byggnadstillsyn efter konjunkturen. När trycket på nybyggnation är högt prioriteras inkommande ärenden medan tillsynsärenden och utvecklingsarbete prioriteras när trycket minskat. Bygglovsärenden har betydligt större intäkter än tillsynsärenden som dessutom är mer tidskrävande. I tider av lågkonjunktur, hög inflation och höga priser kan människor avvakta att investera i byggprojekt. Istället planeras projekt färdigt och kommunen behöver då ha kapacitet att snabbt handlägga när konjunkturen vänder för att inte tappa projekten till andra kommuner.

Regeringen lämnade pressmeddelande i fredags om ändringar i lovplikten som planeras träda i kraft 1 oktober 2025. Förslaget är skickat på lagrådsremiss. Det blir konsekvenser som kommer att påverka våra intäkter, det blir färre små ärenden men också mer tillsyn. Troligtvis krävs ingen utökad bemanning, men ökad kompetens och vidareutbildning av befintliga inspektörer. Bedömningen är att vi ska kunna hantera de nya uppgifterna och förväntningarna på deltagande i tidiga samhällsbyggnadsskeden genom att använda befintliga resurser. Däremot kommer bygglovsintäkterna att minska.

Sammanfattningsvis blir konsekvenserna att

- tillsynsarbetet ökar
- efterfrågan av byggavdelningens stöd och rådgivning ökar
- klagomål tex från grannar ökar, ger fler tillsynsärenden med krav på rättelser
- minskade intäkter

Kartor och GIS (geodata)

Kart och GIS har i nuläget inte tillräckliga resurser för att kunna utgöra en strategisk resurs för hela kommunen på det sätt som förväntas i relation till de ambitioner kommunen har. Det gäller inom till exempel digitalisering, innovation, datadriven verksamhet, klimatarbete, krisberedskap och attraktivitet för näringsliv och medborgare, vilka alla är utvecklingsområden där GIS och geodata har en viktig roll. För att frigöra och utnyttja potentialen i GIS och geodata krävs anpassningar och åtgärder av flera slag:

- anpassning till utveckling och lagkrav inom EU och nationellt, med avgiftsfria geodata och breddade geodatätjänster
- ta bort interndebitering och andra hinder för effektivt samarbete där GIS och geodata är en avgörande intern resurs
- verksamhetsutökning för systematiskt ajourhållningsarbete och specialistkompetens
- utbyggnad av GIS-plattform med teknik och programlicenser
- finansieringsmodell som ger stabilitet och säkrar kontinuitet för kommunens ambitioner. Dvs mindre baserad på konjunkturkänslig taxefinansiering och mer på skattefinansiering, antingen direkt eller via utnycklade avgifter.
- kart- och GIS-verksamheten är teknik- och dataintensiv och har i uppdrag att förvalta, utveckla, samordna och tillhandahålla kommungemensamt GIS. Utifrån sin IT- och digitaliseringskompetens och kommunens förväntningar på tempo i utvecklingen mot en digital samhällsbyggnadsprocess behöver avdelningen ges en särställning med utökade mandat och befogenheter att driva utvecklingsarbetet.

För att nå målet att göra GIS och geodata till en värdeskapande och strategisk resurs behövs även en utveckling hos andra verksamheter, för vilka Kart och GIS-avdelningen ska vara ett stöd. Verksamheterna behöver lyfta behovet av GIS-stöd i sina egna verksamhetsanalyser, för att tydliggöra att deras egen utveckling beror av resurser hos GIS. De behöver också öka sin kompetens angående informationsägarskap och det ansvar som följer av det, för att undvika missförstånd och "låsningar" angående vem som ska göra vad etc. Det vore också önskvärt att man i verksamheterna har en utsedd kontakt gentemot GIS, men det behovet kan eventuellt lösas om/när en ny organisation och ansvarsfördelning blir färdig i förvaltningsmodellen EM3, där det finns en stor potential att förtydliga roller och ansvar och även till kompetenshöjning om t.ex. informationsägarskap.

Analys ur ett 5-årsperspektiv:

Det finns goda förutsättningar att göra Kart- och GIS-avdelningen till en intern resurs av strategisk betydelse för hela kommunen. I jämförelse med andra kommuner och i förhållande till våra nuvarande resurser ligger avdelningen långt fram i utveckling, teknikanvändning och anpassning till samhällsutvecklingen. Även förutsättningarna för en ny och mer stabil finansieringsmodell kan bedömas som goda, i och med att den kan utvecklas från den nuvarande modellen och inte innebär en radikal förändring. Med en ny taxa 2026, bland annat anpassad till utvecklingen mot öppna data, ges möjlighet att ta ytterligare steg i riktning mot den framtid som vi bedömer väntar och önskar vara en del av.

Då utveckling inom den teknikintensiva geodatabranschen går fort är framtiden på många sätt redan här. Att hänga med i och dra nytta av utvecklingen är dock förknippat med kostnader för teknik, kompetens och en verksamhetsutökning. Det är även beroende av omvärlden ifråga om t.ex. att tekniska standarder och lagstiftning tas fram, och av ökade krav på informationssäkerhet. Det kan vara förnuftigt att vänta in utveckling i omvärlden och teknik, men det finns också en risk i att inte "vara med på banan" och att inte ses som en framsynt och attraktiv arbetsgivare.

Framtiden kan i korthet beskrivas med orden datadriven och tjänstebaserad, vilket i princip är

aspekter av det som vanligen kallas digitalisering. Det är en utveckling som redan sker och kommer accelerera den närmaste åren. För avdelningen kan man göra bedömningen att tyngdpunkten i verksamheten kommer flyttas från (taxefinansierade) uppdrag och tjänster till en (huvudsakligen skattefinansierad) verksamhet för att säkra kvalitet och värdeskapande hos geodata generellt. Alltså ökat fokus och mer arbete för att se till att vi har metoder att skaffa geodata, upprätthålla en hög kvalitet på geodata, lagra och tillgängliggöra geodata för alla behov. Ett tecken på att denna bedömning görs även av andra är att allt fler kommuner byter namn på sin Kart- och GIS-avdelning (eller motsvarande) till just Geodataavdelningen.

Mycket av det som idag ses som nyskapande och innovativt kommer om 5 år ses som naturligt och självklart i handläggning och analyser inom samhällsbyggnadsprocessen. Det gäller t.ex. öppna, avgiftsfria geodata, 3D, digitala tvillingar, BIM, laserskanningsteknik och automatiserade tjänster för kartunderlag. AI kommer sannolikt användas för att skapa kartor, både externt och internt av oss själva – vilket kommer kräva bättre kvalitetssäkring av de data som AI använder och nya arbetssätt. En bedömning är att intresset för open source kommer att öka, som en följd av ökat behov av att ha bättre kontroll av sina egna data och system – i den utvecklingen är det en stor fördel för oss att den nuvarande GIS-plattform bygger på open source.

En förhoppning man kan ha om den närmaste åren är att Lantmäteriet får ordning på resurser och strategi så att de kan driva utvecklingen nationellt, eller åtminstone stödja den på ett bättre sätt än hittills. En tydligare central styrning, och ett ökat tempo i det som Lantmäteriet ansvarar för att genomföra, skulle göra stor skillnad för kommunerna.

Sett till bemanning i 5-årsperspektiv bör 11+1 kunna vara en fortsatt tillräcklig nivå, utifrån att vissa arbetsuppgifter effektiviseras eller automatiseras samtidigt som det tillkommer arbetsuppgifter som innebär en verksamhetsutökning.

Strategisk planering (översiktsplanering, stadsutveckling, detaljplanering)

Avdelningen leder och samordnar arbetet inom strategiska utvecklings- och samhällsbyggnadsfrågor. Inom ramen för fysisk planering omsätter vi kommunens mål och ambitioner i geografin i en väl avvägd, genomförbar och hållbar helhetslösning.

Det är fortsatt högt tryck och stora politiska ambitioner i fråga om nya detalj- och översiktsplaner även om konjunkturen har bromsats in.

Utvecklingen av området Hamnen:

Kommunstyrelsen uttrycker av tydlig ambition i sin nämndplan och ett planeringsarbete i Hamnen med koppling till Centrum startar under 2025. Det finns en politisk önskan om en omvandling av hamnen från nuvarande användning till en blandad stadsdel med bostäder, kontor och rekreation. För att kunna omhänderta detta stora projekt ser vi ett behov av ytterligare resurser särskilt om projektet ska göras parallellt med revideringen av FÖP:en (fördjupad översiktsplan). Vi ser också att flertalet frågeställningar och utmaningar som inryms i Hamnen-projektet skulle behöva omhändertas i en FÖP innan projektet sätts.

Arbete med vattenförvaltning

I budget 2023 fanns en särskild investeringspost avsatt till vattenförvaltning. Vattenförvaltningsbudgeten ska användas som kommunal medfinansiering i statliga LOVA- och LONA-projekt. Syftet är att säkra statlig finansiering till åtgärder för att uppnå vattendirektivets krav på god ekologisk status. Eftersom åtgärderna, strikt formellt, inte kan betraktas som kommunala investeringar eftersom de oftast förläggs till privat mark så togs investeringsmedlen bort med förbehåll att motsvarande driftsmedel skulle avsättas. Detta har inte korrigerats i budget 2024 eller 2025 och därför behöver resurser tillskjutas 2026. I nuvarande budget användes konsultmedel för att täcka vattenförvaltningens behov, men under hösten 2025 planeras arbete med att revidera den fördjupade översiktsplanen och då kommer konsultmedlen behövas för utredningar inom ramen för den.

Arbete inom ramen för kommunstyrelsens verksamhetsanalys och budget:

Utredning för lokalisering av framtida Aroslänk (0,25-0,5 mnkr)

I den nu gällande och den kommande översiktsplanen har vi ett stort reservat för en framtida järnvägsförbindelse mellan Enköping och Uppsala. Reservatet innebär begränsningar för markanvändningen i delar av kommunen och det finns därför starka argument för att smälta av reservatet. För att kunna göra detta behöver en lokaliseringsutredning genomföras.

Vi har identifierat en möjlighet att tillsammans med Uppsala stad och Region Uppsala genomföra en sådan utredning. Uppsala stad vill ha ett kraftigt avsmalnat reservat med i sin översiktsplan som de planerar att skicka på samråd hösten 2026.

Investering i klimatanpassningsåtgärder och översvämningshot (20 mnkr/år)

Enköping står inför stora investeringsbehov för att kunna säkra viktiga samhällsfunktioner för kommande översvämningshot. De omfattande översvämnningar som i februari 2024 drabbade stadsdelen Älvdansen är bara en i raden av händelser som tydliggör detta behov. Vårt behov av att kunna fördröja bakgrundsvatten för att undvika stor skada nedströms behöver tydliggöras i kommande strategiskt planeringsarbete. Staten har tydliggjort sin syn på klimathoten genom att tilldela MSB bidragsmedel för att kunna genomföra denna typ av åtgärder.

Vattnet behöver kunna fördröjas för att motverka stor skada nedströms. Vi har uppskattat det årliga behovet av investeringsmedel för dessa åtgärder till 20 miljoner kronor. Olika typer av åtgärder på olika platser innebär olika möjligheter att finansiera och genomföra åtgärderna. En tydligare investeringsutredning skulle behöva göras för att kartlägga behov av åtgärder och möjlig finansiering.

Analys ur ett 5-årsperspektiv:

Kommunen behöver stärka sin förmåga att arbeta med det största stadsutvecklingsprojektet i stadens moderna historia - Hamnen. Detta planeringsarbete kommer att pågå i uppåt 10 år för att sedan kunna genomföras etappvis. Vad gäller vattenförvaltningen så är det ett kommunalt åtagande som kommit för att stanna. Att få till en grundläggande ekonomisk grund är väsentligt

för att kunna motsvara den politiska ambitionen.

Kommunen har historiska skulder att omhänderta när det kommer till klimatanpassningen- uteblivna investeringar riskerar att generera frekventare anspråk på kommunen när tex översvämningar skett.

Mark- och exploatering (MEX)

Mark- och exploateringsverksamhetens grunduppdrag är att säkerställa att översiktsplanen och den fördjupade översiktsplanen genomförs på så väl kommunalt som privat ägd mark, utveckla och förvalta kommunalt ägd mark utifrån uppsatta mål för politisk ambition, samhällsutveckling och hållbarhet. I grunduppdraget ska verksamheten också upplåta mark för interna och externa behov.

Under de senaste åren har konjunkturen bromsat in och bostadsbyggande har minskat kraftigt i hela landet, så även i Enköping. Konsekvensen av detta är att färre exploateringsprojekt har startats och pågående projekt har fått förändrade tidplaner. Kommunen har dock fortsatt högt tryck från näringslivet och politiska ambitioner avseende utvecklingen av kommunen och Enköping är en mycket attraktiv kommun för så väl etableringar som bostäder.

Kommunstyrelsen har under 2024 arbetat fram en omvärldsanalys med trendområden. Ett syfte med dessa är att de ska användas som underlag i verksamhetsanalysen. MEX har bedömt att följande trendområden är av störst betydelse för verksamheten:

- ekonomisk tillväxt och näringslivsutveckling
- miljö och klimat
- ekonomisk tillväxt och näringslivsutveckling
- värderingar och samhällsklimat

Hållbarhetsfrågorna ställer delvis nya krav på kommunen och klimatförändringarna har blivit påtagliga även i Enköping vilket kräver en kompetenshöjning hos medarbetare. Inom exploateringsverksamheten krävs förstärkning av framför allt miljö- ekonomi och kommunikations kompetens och resurser. Miljö- och ekonomikompetens är avgörande för att fastställa förutsättningarna i tidiga skeden i exploateringsprojekten och för att säkerställa en god ekonomisk styrning och uppföljning. MEX får idag bra juridiskt stöd i projekten och markförvaltningen från kommunens centrala juridikfunktion. De servar hela kommunen varför efterfrågan överstiger tillgången och lösningen blir då att anlita externa advokatbyråer. Verksamhetens bedömning är att att intern resurs skulle täcka en stor del av behovet. Kommunen arbetar tillsammans med 4-M kommunerna samt Södertälje och Nykvarn i Sunt samhällsbyggande i syfte att utveckla arbetsmetoder och sprida kunskap kring organiserad brottslighet och kriminalitet inom samhällbyggnadsprocessen. Detta arbete kräver också en kunskapshöjning och kompetensförstärkning för att verksamhetens ska kunna hantera dessa frågor och risker på ett fullgott sätt. Verksamheten har ett mycket gott samarbete med andra förvaltningar, inte minst TSF (teknik och service) och näringslivsenheten. För att kunna tillgodose näringslivets behov mer effektivt skulle verksamheten behöva en resursförstärkning både för att hantera markförfrågningar och för att kunna ha en rådgivande och stödjande roll gentemot näringslivet.

För att leverera vårt grunduppdrag med hög kvalitet, fortsätta påbörjad verksamhetsutveckling och bidra till trendområden har förstärkning inom följande områden inom verksamheten identifierats:

- resurs med koppling till näringslivet för att bättre tillgodose näringslivets behov av mark (trendområde Ekonomisk tillväxt och näringslivsutveckling)
- bygglov- och miljökompetens i exploateringsverksamheten (trendområde Miljö och klimat)
- Entreprenad- och fastighetsjuridisk resurs som stöd i projekten och för att minska behovet av externa juristtjänster (trendområde Ekonomisk tillväxt och näringslivsutveckling)
- resurs med ekonomikompetens kopplat till projekt och fastighetsekonomi (trendområde Ekonomisk tillväxt och näringslivsutveckling)
- kommunikationsresurs för att tillmötesgå behov av kommunikation med kommuninnevånare för att informera om utveckling i Enköping för att skapa delaktighet och förståelse (trendområde värderingar och samhällsklimat)
- viltvårds- och naturvårdsresurser för att kommunen ska kunna ta sitt lagstadgade fastighetsägaransvar och vifta nödvändiga åtgärder så som skyddsjakt och gallring av träd (trendområde Miljö och klimat)

Verksamheten bedömer behovet av resursförstärkning till 1 tjänst 2026, 2 under 2027 och 2 under 2028. Resursförstärkningen skulle delvis kunna finansieras genom exploateringsprojekten men inte fullt ut, varför en utökning av verksamhetens ram krävs för att tillgodose behovet.

I dagsläget hanteras ekonomin och tidplaner i projekten manuellt. Det pågår ett arbete inom förvaltningarna teknik- och service och miljö- och samhällsbyggnad med ett projektverktyg och för att säkerställa en effektiv framdrift, planering och uppföljning av projekten är det av vikt att arbetet slutförs och ett nytt system implementeras.

Analys ur ett 5-årsperspektiv:

Under den kommande 5-års perioden är verksamhetens bedömning att det finns goda förutsättningar för att konjunkturen ska förbättras och byggandet ska ta fart igen. Utvecklingen under 2025 är med hänsyn till läget i världspolitiken svår att bedöma men för att kommunen ska vara redo när konjunkturen vänder är det viktigt att så mycket arbete som möjligt fortgår och att kommunen arbetar intensivt med det befintliga näringslivets behov samt med att stärka förutsättningarna för att nya företag ska etablera sig i kommunen. Tillgång till kommunal mark och förstärkning av resurser är viktiga förutsättningar för detta arbete.

Under det kommande decenniet kommer stora investeringar att ske inom försvarsmakten i stort och så även i Enköping. Försvarsmakten är en mycket viktig aktör i kommunen och verksamhetens bedömning är att kommunen kan och bör bidra till försvarsmaktens utveckling bl.a. genom ett utökat markinnehav, projektberedskap samt resurs för stöd och samverkan med Enköpings näringsliv och privata markägare.

Kommunen har för avsikt att till omvandla hamnen till en blandad stadsdel med bostäder, kontor och rekreation. Verksamhetens bedömning är att projektets omfattning och komplexitet gör att ökat projektets organisatoriska tillhörighet behöver projektet förstärkas med projektledarresurs

och projektcontroller för att säkerställa framdrift och minska kommunens risker. MEX bedömning är att den långsiktiga ekonomiska påverkan på miljö- och byggnadsnämnden främst kommer att ske inom exploateringsverksamheten i form av behov av utökade projektledarresurser och förstärkning hos miljöavdelningen för att kunna hantera tillstånds- och saneringsfrågor samt stöd i miljöfrågor i exploateringsprojektet.

Klimateffekterna innebär att kommunen under den kommande 5-års perioden kommer att behöva jobba mer med både förebyggande- och avhjälpande åtgärder. Kopplat till miljö- och byggnadsnämndens roll som anställningsmyndighet bedömer MEX att det redan idag finns och framåt finns ett växande behov av resurs och kompetensförstärkning för att omhänderta dessa frågor inom den mark som MEX förvaltar och inom redan genomförda och kommande exploateringar.

MEX ser ett stort behov kopplat till GIS uppdrag inom digitalisering, innovation, datadriven verksamhet, klimatarbete, krisberedskap och attraktivitet för näringsliv och medborgare. Användning av AI inom exploatering kommer att öka med t ex digitala tvillingar av stadsdelar och simuleringar av climateffekter. För att tillvarata möjliga effektiviseringar och förbättringar som digitalisering och datadriven verksamhet ger behöver såväl GIS som MEX förstärkas med resurser och kompetens inom området inom den kommande 5-års perioden.

Miljöplanering

I nämndens nya reglemente framgår att vi ska vara delaktiga i tidiga skeden i samhällsbyggnadsprocessen. Vi har konstaterat en brist på miljöresurser i kommunen, både kommunövergripande och inom samhällsplaneringen. Nämnden skulle kunna anställa särskilda miljöplanerare för sådant arbete men då krävs en utökad budget och/eller möjligheter att debitera kostnaderna. För att det ska vara praktiskt genomförbart krävs ett tydliggörande från berörda nämnder om förväntat resursbehov och hur kostnader täcks.

4 Nämndens behov

4.1 Behov utifrån Enköpings kommuns trend- och omvärldsanalys

Arbete mot organiserad miljöbrottslighet

Nämnden har generellt behov att öka tillsynen av förorenade områden. Som en del av det ligger ett ökat tryck på att motarbeta illegal hantering av avfall och organiserad miljöbrottslighet. Risken för spridning av föroreningar ökar i takt med ökad risk för skyfall och förändrad tillgång på rent vatten.

Arbetet kräver samarbeten både lokalt och regionalt med andra kommuner och myndigheter. Hittills har miljöavdelningen tillfälligt använt befintliga resurser, men behöver mer långsiktiga förutsättningar för samarbete och nätverksande mot organiserad miljöbrottslighet. Utifrån att beslut fattats om att miljöavdelningen ska delta i arbetet har annat arbete prioriterats ner, det kan kompenseras genom en utökning av miljöinspektör och som beskrivs i ett separat avsnitt.

4.2 Behov utifrån lagar och myndighetskrav

Anpassning av miljöbalksbudgeten

Basbehov:

För att uppfylla de krav och uppdrag som statliga myndigheter har på miljö- och byggnadsnämndens och miljöavdelningen som tillsynsmyndighet har nämnden behov av att rekrytera tre miljöinspektörer. Detta för att uppfylla kravställning om inventeringar av små avlopp och bedriva det arbete som krävs relaterat till förorenade områden. Utlovade medel för arbete med markföroreningar behöver tillföras redan i ombudget för 2025 då två tjänster redan är tillsatta.

Kvalitetshöjande behov:

Det finns ett behov och en förväntan på att uppdatera hemsidan, bjuda in till branschspecifika möten och skicka ut information om vad vi som tillsynsmyndighet gör och varför, speciellt när lagstiftningen ändras och våra rutiner likaså. Detta är inget nämnden kan ta betalt för och är en av flera saker vi prioriterar mellan vad gäller skattefinansierade arbetsuppgifter. För att uppfylla detta finns behov av ytterligare resurs för att tid ska möjliggöras. En resurs skulle kompensera för det nya uppdraget med organiserad miljöbrottslighet som prioriterats på bekostnad av nämnda kvalitetsarbete.

Behov from 2026: 1,2 mnkr (miljötillsyn)

Behov from 2026: 1,5 mnkr (markföroreningar, medel tillförs helst i ombudget 2025)

Fastighetsägaransvar enligt jordabalken, Växtskyddslag m fl.

För att uppfylla de krav som ställs i jordabalken avseende fastighetsägaransvar och ansvar för att motverka skadeinsekter enligt växtskyddslagen så som skyddsjakt och gallring av träd har nämnden behov av att bekosta del av tjänsten viltvårdare och naturvårdare. Dessa funktioner är anställda av tekniska nämnden på TSF men utför tjänster åt MEX i vår roll som företrädare för kommunen som fastighetsägare.

Behov from 2026: 0,5 mnkr (viltvård och naturvård)

4.3 Övriga behov

Förvaltningsgemensamt - drift och utveckling

Det behövs resurser för att täcka tjänsten som biträdande förvaltningschef och för att klara den grundläggande driften av förvaltningen. Det behövs också utvecklingsresurser för att skapa synergier inom förvaltningen och med teknik- och serviceförvaltningen. I samband med flytt till nytt kommunhus drabbas förvaltningen av klumpsummor för sista årens avskrivningar, dels 80 tkr för inventarier, konferensrum med bild/ljudanläggning och dels 475 tkr för larm- och passersystem

Behov from 2026: 1,5 mnkr (förvaltningschef, ny tjänst)

Behov 2026: 0,6 mnkr (ettårig kostnad, slutavskrivningar vid flytt till kommunhus)

Behov from 2027: 0,7 mnkr (drift- och utvecklingsarbete, bygga den nya förvaltningen)

Miljöplanering

Nämnden har konstaterat en brist på miljöresurser i kommunen, både för den kommunövergripande miljöplaneringen och inom samhällsplaneringen. Nämnden har inte möjlighet att lösa behovet genom att ta resurser från miljötillsynen. Nämnden kan anställa särskilda miljöplanerare för sådant arbete om vi får utökad budget.

Behov from 2026: 0,7 mnkr (miljöplanering)

Behov from 2028: 0,7 mnkr (miljöplanering)

Strategisk planering

Fortsatt högt tryck och politiska ambitioner i fråga om nya detalj- och översiktsplaner. Hållbarhetsfrågorna ställer nya krav på kommunen. Kommunens möjlighet och rådighet att fungera rådgivande gentemot näringslivet och medborgarna behöver stärkas. Det finns stora behov av klimatanpassning. Förvaltningen behöver öka resurserna för vattenförvaltning, där medel utlovats tidigare, och stadsutvecklingsarbete, tex området Hamnen.

Behov from 2026: 0,3 mnkr (vattenförvaltning, medel tillförs helst i ombudget 2025)

Behov from 2026: 0,7 mnkr (samhällsplanering)

Behov from 2027: 0,7 mnkr (samhällsplanering)

Behov from 2028: 0,7 mnkr (samhällsplanering)

Mark- och exploatering (MEX)

För att leverera vårt grunduppdrag med hög kvalitet, fortsätta påbörjad verksamhetsutveckling och bidra till trendområden har förstärkning inom följande områden inom verksamheten identifierats: resurs med koppling till näringslivsutveckling, bygglov- och miljökompetens i exploateringsverksamheten, ekonomikompetens kopplat till projekt och fastighetsekonomi, samt kommunikationsresurs för att tillmötesgå behov av dialog/kommunikation med kommuninnevånare.

En resursförstärkning skulle delvis kunna finansieras genom exploateringsprojekten men inte fullt ut varför en utökning av verksamhetens ram krävs för att tillgodose behovet.

Behov from 2027: 1 mnkr (mark- och exploatering)

Behov from 2028: 1 mnkr (mark- och exploatering)

Ambitionshöjning gällande kvalitet och teknik inom kartor och GIS (geodata)

För att möta ökande förväntningar och krav inom geodataområdet behövs en nivåhöjning av kart- och GIS-verksamheten gällande kvalitetsambitioner och teknikanvändning. Arbetet med denna kvalitetshöjning har påbörjats i form av teknikinvesteringar och översyn av processer och rutiner tillsammans med andra verksamheter.

En kvalitetshöjning innebär i praktiken både en verksamhetsutökning och ett intäktsbortfall.

Behov from 2026: 0,7 mnkr (GIS-arbete)

Behov from 2027: 0,4 mnkr (kart- och mätarbete, nivåhöjning av teknik och kvalitet)

Bygglov och byggnadstillsyn

Regeringen lämnade pressmeddelande i fredags om ändringar i lovplikten som planeras träda i kraft 1 oktober 2025. Förslaget är skickat på lagrådsremiss. Det blir konsekvenser som kommer att påverka våra intäkter, det blir färre små ärenden men också mer tillsyn. Troligtvis krävs ingen utökad bemanning, men ökad kompetens och vidareutbildning av befintliga inspektörer. Bedömningen är att vi ska kunna hantera de nya uppgifterna och förväntningarna på deltagande i tidiga samhällsbyggnadsskeden genom att använda befintliga resurser. Däremot kommer bygglovsintäkterna att minska.

Behov from 2026: 1 mnkr (minskade intäkter efter lagändring, uppskattad nivå)

Kompensation för minskad ersättning från lantmäteriet och för öppna data

Det finns en trend kring ökad förväntan på öppna data och avgiftsfria digitala tjänster inom geodata, vilket innebär att det redan nu är oerhört viktigt för kommunen att säkerställa kvaliteten på kartorna men också att det medför budgetpåverkan såväl lägre intäkter som högre kostnader för ökat personalbehov.

Behov from 2026: 0,3 mnkr (minskade intäkter, statliga ersättningar)

Utökade mandat och befogenheter för kart- och GIS-avdelningen

Kart- och GIS-avdelningen är teknik- och dataintensiv och har i uppdrag att förvalta, utveckla, samordna och tillhandahålla kommungemensamt GIS. Utifrån sin IT- och digitaliseringskompetens och kommunens förväntningar på en digital samhällsbyggnadsprocess behöver avdelningen ges en särställning med utökade mandat och befogenheter att driva utvecklingsarbetet.

Behov from 2026: 0 mnkr (utökade mandat och befogenheter från it-avdelningen)

4.4 Totalt behov utöver ram

I detta avsnitt ska nämnden summera sina totala behov baserat på det som har beskrivits i punkterna 4.1–4.3. Denna summering är en avgörande del av processen, då den utgör grunden för hur behoven identifieras, prioriteras och hanteras vidare i det politiska beslutsfattandet.

Behoven och sammanställningen fungerar som underlag till de politiska satsningar och uppdrag kommunfullmäktige beslutar om i sin årsplan. Sammanställningen bör vara tydlig, strukturerad och baserad på tidigare punkters analys med en prioriteringsordning för att underlätta den politiska processen.

Behov 2026 och plan 2027-2028 (se bilaga för detaljer)

För 2026 finns ett utökat resursbehovet på 9 mnkr. Av dessa finns kostnader på 1,8 mnkr som tidigare utlovats, där två medarbetare redan anställts för att arbeta med markföreningen i Örsundsbro, men det saknas finansiering. Även den nya förvaltningschefens lön saknar täckning från och med tillträdesdagen 26 maj 2025 och kostnaden på 1,5 mnkr måste därför prioriteras 2026. I samband med flytt till nytt kommunhus får förvaltningen en klumpsumma med avskrivningar för inventarier och utrustning som övergår till kommungemensam förvaltning, men även kostnaden på 0,6 mnkr borde följa med i hanteringen. I totalsumman finns också minskade intäkter på uppskattningsvis 1,3 mnkr kopplat till ändrade lagar och regler, vilket bör ges en särskild hantering för att inte ge förvaltningen ytterligare ett effektiviseringskrav ovanpå det ursprungliga.

Om ovan nämnda kostnader exkluderas från summan 9 mnkr återstår behov på 3,8 mnkr 2026 för samhällsplaneringsarbete, exploateringsarbete och tillsynsarbete, dvs förvaltningens kärnuppdrag. Det är uppgifter som antingen är lagstyrda och tvingande eller utvecklingsinriktade med ambitionen att ge förvaltningen möjligheter att utveckla kommunen framåt. Behoven för 2027-2028 på 2,2 respektive 2,4 mnkr syftar till att ta ytterligare steg med gemensamma beredningsprocesser och öka förmågan att bedriva både tillsyns- och utvecklingsarbete i kommunen.

Behov i prioriteringsordning	2026	2027	2028
Behov utifrån Enköpings kommuns trend- och omvärldsanalys	0	0	0
Behov utifrån lagar och myndighetskrav	3,2	0	0
Övriga behov	5,8	2,2	2,4
Totalt (mnkr)	9,0	2,2	2,4

5 Ekonomi

5.1 Driftbudget

Verksamhet, mnkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Förändring 24/25	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kart- och GIS	-4,5	-5,0	-0,5	-5,1	-5,4	-5,9
Bygg	-6,4	-6,7	-0,3	-6,8	-6,9	-7,4
Miljö	-10,8	-10,3	0,5	-10,5	-10,6	-11,2
Mark och exploatering		-3,3	-3,3	-3,4	-3,6	-4,0
Strategisk planering		-14,3	-14,3	-14,5	-14,6	-15,2
Stab och nämndsekreterare	-3,6	-3,8	-0,2	-3,8	-4,0	-4,3
Nämnd	-1,2	-1,1	0,1	-1,1	-1,3	-1,2
Totalt, mnkr	-26,5	-44,5	-18,0	-45,2	-46,4	-49,2

Kommentarer till driftbudget

Mark och exploatering samt strategisk planering är nytillkomna verksamheter för nämnden i och med den omorganisation som har trätt ikraft 2025. Därför finns inga siffror för dem i kolumnen Bokslut 2024 och kolumnen Förändring 24/25 innehåller hela budgeten för dessa verksamheter.

För Budget 2026, Plan 2027 och Plan 2028 görs en preliminär fördelning av budgetram och effektiviseringar.

Effektivisering
2026 1,1 mnkr
2027 0,6 mnkr
2028 0,0 mnkr

5.1.1 Åtgärder för att få budget i balans utifrån beslutade effektiviseringar

Procentuell fördelning av besparingarna. Konsekvenserna blir minskad tillsyn, längre handläggningstider, minskad service och lägre tempo i kommunens samhällsbyggnadsarbete. Se mer under Förändringar om ramen minskar med 1%, konsekvenserna är i princip desamma.

	2026	2027	2028
Strategiska planeringsavdelningen	0,4	0,2	0,0
Mark- och exploateringsavdelningen	0,1	0,0	0,0
Kart- och GIS-avdelningen	0,1	0,1	0,0
Byggavdelningen	0,2	0,1	0,0
Miljöavdelningen	0,3	0,2	0,0
Totalt (mnkr)	1,1	0,6	0,0

5.2 Förändringar i driftsbudget

5.2.1 Volymförändringar

I resursfördelningsmodellen (RFM) kompenseras nämnderna fullt ut för volymökningar. Vid volymminskningar minskas nämndernas budgetramar motsvarande volymminskningen.

Verksamhet med volymuppräknning i RFM	Volymenhet	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Bygg	Befolkning 1/2	49 038	49 225	49 539
Kart och GIS	Befolkning 1/2	49 038	49 225	49 539
Miljö	Befolkning 1/2	49 038	49 225	49 539
Mark och exploatering	Befolkning 1/2	49 038	49 225	49 539
Strategisk planering	Befolkning 1/2	49 038	49 225	49 539

5.2.2 Flytt av budgetramar

Förenklad hantering av GIS-kostnader

Flytt av budgetram görs för de kostnader för GIS som tidigare har debiterats ut till alla förvaltningar med hjälp av en fördelningsnyckel. Det är en del av det arbete som görs på kommunledningsförvaltningen för att minska administrationen kring interna mellanhavanden

inom kommunen.

Förändrad hantering av försäkringar

Flytt av budgetram görs till kommunstyrelsen för försäkringskostnader som tidigare ingått i internhyrorna. Kostnaden för internhyror kommer att minska med motsvarande belopp. För nämnden rör det sig 30 000 kronor.

Ramflytt kopplat till nya förvaltningar 2025

Det är i dagsläget inte klart hur fördelningen av kostnader bör justeras för den ramflytt av budget som skedde 2025 kopplat till ny förvaltning för verksamheten mark och exploatering samt för verksamheten strategisk planering. Framgent kommer troligtvis ramflytt ske kopplat till stabsfunktioner och administrativa kostnader.

Miljoner kronor	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
GIS	-1,5	-1,5	-1,5
Totalt (mnkr)	-1,5	-1,5	-1,5

5.3 Taxor och avgifter

Miljöbalken

Ny taxa gäller från 20250101. Miljö- och byggnadsnämnden kommer i december att besluta om eventuell uppräknings av taxan motsvarande Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som presenteras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) hemsida i oktober.

Livsmedelslagen

Ny taxa gäller från 20250101. Miljö- och byggnadsnämnden kommer i december att besluta om eventuell uppräknings av taxan motsvarande Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som presenteras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) hemsida i oktober.

Alkohollagen

Taxan för alkohollagen har varit densamma under många år. MBN föreslog nya taxor för KF att anta från 20250101. KF beslutade istället att taxan för 2024 skulle fortsätta gälla 2025 och gav MBN i uppdrag att se över så väl fasta som rörliga taxor, inför ett nytt taxebeslut för 2025, bland annat baserat på en omvärldsanalys.

MBN kommer ta fram ett nytt underlag i syfte att höja taxorna från 20260101. Då taxan sedan den flyttade från SN till MBN inte uppfyller 100 % kostnadstäckningsgrad kommer nämnden få underskott i budget om ny taxa inte antas.

Tobakslagen

Taxan för alkohollagen har varit densamma under många år. MBN föreslog nya taxor för KF att anta från 20250101. KF beslutade istället att taxan för 2024 skulle fortsätta gälla 2025 och gav MBN i uppdrag att se över så väl fasta som rörliga taxor, inför ett nytt taxebeslut för 2025, bland annat baserat på en omvärldsanalys.

MBN kommer ta fram ett nytt underlag i syfte att höja taxorna från 20260101. Då taxan sedan den flyttade från SN till MBN inte uppfyller 100 % kostnadstäckningsgrad kommer nämnden få underskott i budget om ny taxa inte antas.

Plan- och bygglagen (plan, bygglov, kart/mät)

Ny taxa gäller från 20250101. Miljö- och byggnadsnämnden kommer i december att besluta om eventuell uppräknings av taxan motsvarande Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som presenteras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) hemsida i oktober.

Ett förslag till en separat taxa för geodataverksamheten kommer läggas fram till nämnden i april 2025, med avsikt att den blir gällande från 2026-01-01. Den ersätter kart- och mättabellerna i nuvarande taxa för plan- och bygglagen. Den föreslagna taxan innehåller förändringar i konstruktion och innehåll som ger bättre förutsättningar till att göra teknisk utveckling och geodata värdeskapande, och är samtidigt en anpassning till ny lagstiftning och utveckling i samhället.

Mark och exploatering

Mark och exploateringsverksamheten har tagit fram ett förslag på en reviderad taxa för handläggning av mark- och exploateringsärenden. Avgiften har tidigare beslutats av tekniska nämnden men ska efter omorganisationen beslutas av MBN. Mark och exploateringsverksamheten är till huvuddelen inte skattefinansierad utan intäkterna kommer ifrån upplåtelser av mark, försäljning av mark och ersättning från privata markägare vid exploatering. Syftet med avgiften är att täcka kostnaderna för den tid som kommunala resurser, såsom exploateringsprojektledare och interna experter, lägger i exploateringsprojekten. För att harmonisera taxor och avgifter inom MBN föreslås en mindre höjning av avgiften.

6 Förändringar om ramen minskas

Om kommunens intäkter blir lägre än beräknat för perioden 2026–2028 krävs beredskap. Riktade effektiviseringar, snarare än allmänna neddragningar, kan då behövas för att säkerställa att verksamhetens prioriterade mål nås.

I detta kapitel presenterar därför nämnden vilka förändringar som skulle kunna bli nödvändiga om budgetramen minskas med ytterligare en procent, utöver redan beslutade effektiviseringar i kommunfullmäktiges årsplan för 2025. Kapitlet innehåller även en analys av konsekvenserna av föreslagna förändringar, ur ett målgrupps-, medarbetar- och kvalitetsperspektiv.

Det är viktigt att framhålla att detta enbart är ett tänkbart scenario och inte beslutade åtgärder som ska verkställas. Syftet med detta kapitel är att skapa ett underlag för kommande strategiska prioriteringar om kommunens ekonomi skulle försämrats framöver.

En minskad budgetram drabbar tillsyn, kommunens utveckling och service till verksamhetsutövare

Nämndens verksamheter bidrar till hållbar utveckling, positiv näringslivsutveckling och i stora delar en attraktiv kommun. Genom en rättssäker och serviceinriktad tillsyn, tillhandahållande av kart- och GIS-tjänster och utveckling av kommunen skapas värden för medborgare och företag, vilket betyder att en satsning på nämndens verksamheter ger positiva effekter på samhällsekonomin - och tvärtom när resurserna minskar och kvalitetsnivån och tempot sänks.

En minskning med 1 % motsvarar ca 450 tkr. Nämndens redan underfinansierade verksamheter skulle tvingas hålla tjänster vakanta på någon av våra avdelningar miljö, bygg, kart- och GIS, strategisk planering eller mark- och exploatering. Det påverkar direkt tillsynsarbetet eller samhällsbyggandet och indirekt hela samhällsbyggnadsprocessen som nämnden har i uppdrag att utveckla tillsammans med tekniska nämnden och kommunstyrelsen. Besparingen skulle också kunna riktas mot den stab som är gemensam med tekniska nämnden.

Övriga budgetkommentarer

Nämndens budget är starkt beroende av det som händer i omvärlden eftersom den till stor del utgörs av intäkter. Om nämndens intäkter minskar innebär det i praktiken ytterligare effektiviseringskrav, vilket behöver beaktas i budgetarbetet. Värt att notera är att inflation och höga priser kan innebära att människor avvaktar med att investera i byggprojekt och istället planerar färdigt projekt som kommunen måste vara beredd att snabbt handlägga när konjunkturen vänder om kommunen inte vill riskera tappa projekt till andra kommuner.

En stor del av nämndens arbete påverkas inte av konjunkturen. Tillsynsarbetet bedrivs oavsett konjunkturen och det tillkommer nya uppgifter i takt med ökad miljömedvetenhet, nya föreskrifter och nya gränsvärden. Nämnden har ett resursunderskott inom miljöskydd och tillkommande uppgifter innebär att underskottet ökar. Konsekvenser blir utebliven tillsyn och längre handläggningstider och nämnden tvingas nedprioritera kundservice, tillgänglighet, utveckling av websidan, e-tjänster och kommunens utvecklingsarbeten.

Konjunkturen påverkar inte heller kart- och mät-verksamheten eftersom ett kontinuerligt ajourhållningsarbete behöver utföras för att upprätthålla baskartans kvalitet. Arbetet med ajourhållning är nödvändigt men är skattefinansierat och ger inga intäkter till verksamheten. I den omställning som alla Sveriges kommuners kart- och mät-verksamheter står inför, som en konsekvens av lagstiftning kring digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och öppna data, är det ökade behovet av ajourhållning något som behöver hanteras ekonomiskt. Digitaliseringen förutsätter höjd kvalitet på kartor samtidigt som intäkter från försäljning av kartdata försvinner då dessa data enligt lag blir avgiftsfria öppna data. Med andra ord kommer mer ajourhållningsarbete behöva utföras, vilket om det ska vara möjligt betyder ett framtida behov av en utökad budget med en större andel skattefinansiering.

	2026	2027	2028
Vakant tjänst	0,5	0,5	0,5
Totalt (mnkr)	0,5	0,5	0,5

7 Investeringsplan 2026–2035

7.1 Analys av nämndens investeringsbehov

7.2 Skattefinansierad investeringsplan

7.2.1 Inventarier

Baserat på såväl prognostiserad befolkningsökning, förändringar i omvärlden som påverkar verksamheten och förväntad utveckling av arbetssätt och organisation av kommunens verksamheter, har miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen (MSF) identifierat följande lokalbehov:

- Kommunhus, inhyrning
- Närarkiv

7.2.2 Sammanställd skattefinansierad investeringsplan

Belopp i miljoner kronor	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Summa 2026-2035
Inventarier	-1,0	0,0	-2,1	0,0	-1,0	-0,6	-1,5	0,0	-1,6	0,0	-7,8
Fastigheter											

7.3 Större investeringar efter 10-årsplanen